

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Matth. XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

T. VI
21

QVI debitis æreque alieno grauantur, si non fuerint soluendo, iuste misericordiam ad hoc saltem postulant, vt illis concedatur soluendi dilatio. Nam vt omne debitum remittatur sibi, nemo est, qui hoc expectet. At verò Dominus non solum expectat, aut præstolatur, nec partem donat debitorum, sed omne misericorditer etiam debitum dimittit, si tamen æquè in proximos nostros fuerimus misericordes, quomodo nobis volumus misereri. Hoc cum in varijs locis nobis inculcet, hic etiam illud ipsum in parabola nos docet, vt cuiusmodi animum nos gerimus erga proximum nostrum, huiusmodi quoque in Deo inueniamus erga nos. Præmonerat autem discipulos, vt concordēs viuerent. Nam si duo vel tres consenserint super terram, pro quacunque re petierint, dabitur eis à Deo. Hinc Petro interroganti: *Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei: vsque septies? Non dico tibi (inquit Iesus) vsque septies, sed vsque septuagies septies.* hoc est, quoties peccauerit. Hanc sententiam confirmare volens, adiunxit parabolam hanc, dicens:

Simile est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis.

Negotium, inquit, præsentis Ecclesiæ ac status similis est homini regi, qui rationem voluit ponere cum seruis suis. Non alium regem querere nos oportet, quam eum de quo Psalmista dicit: *Dominus regni me, & nihil mihi dedit.* Eum scilicet, in cuius vestimento scriptum legitur: *Rex regum, & Dominus dominantium.* Et iterum in Psalmo: *Quantam hic est Deus Deus noster in æternum, & in seculum seculi ipse reget nos in secula.* Hic voluit rationem ponere cum seruis suis. Debitorum sumus omnes Dei: multa talenta accepimus, multa ex his amisimus, multa malè expendimus, voluntatem Domini transgressi sumus in multis. Neque enim hoc solum à nobis exigitur, vt caueamus malum, sed etiam vt faciamus bonum. Hæc enim duo generalia sunt præcepta iustitiæ: *Declina à malo, & fac bonum.* Voluit rationem ponere, hoc est, opera seruorum suorum & studia discutere. Serui eius sunt omnes mortales. Si quidem tenemur ei seruire. Primo, ratione creationis. De quo Esaias ait: *Formauit me, seruus meus es tu Israel, non obliuiscaris me.* Factus est enim homo à Deo propter Deum, puta vt homo Deo, hoc est, suo creatori seruiret: mundus autem factus est propter hominem, vt homini seruiret. Constitutus itaque homo in medio, habet cui seruiat, ipse habet quoque à quo sibi seruiatur. Vtriusque seruitutis solus ipse fructum recipit. Nam quum Domino seruit, non Dominus huius seruitutis accipit fructum aut commodum, sed seruus: nec ex seruo iuuatur Dominus, sed seruus. Quod verò homini seruit mundus, ex illo quoque nemo præter hominem iuuatur. Ideo Paulus dicit: *Omnia vestra sunt, vos autem Christi.* Secundo, sumus huius regis serui, quia ab eodem empti. *Empti, inquit, estis pretio magno. Non corrupti sibi argento siue argento, inquit Petrus, redempti estis, sed pretioso sanguine agniti maculati.* Tertio, sumus ab eo quoque (vt in parabola operariorum in vinea declarat)

Matth. 18.

Psal. 22.

Apoc. 19.

Psal. 47.

Psal. 36.

Esai. 41.

Serui tenentur homo Deo propter uia.

1. Cor. 3.

1. Cor. 6.

1. Pet. 1.

clarat) ad seruiendum ei conducti. Promisit enim sese nobis dare mercedem. Ego, inquit, *pro mercede tua*. Positurus itaque est rationem cum seruis suis, vel generaliter in fine mundi, aut singulariter in cuiusvis hominis morte. De hoc Ecclesiastes *Omnia*, inquit, *qua sunt, adducet Dominus ad iudicium, & pro omni errato, siue bonum siue malum, expetetur ratio.*

Videte tamen misericordiam Christi. Prædicat nobis rationem à nobis exigendam. Excitat nos ad timorem & ad reddendæ rationis sollicitudinē. Deinde consilium quoque dat, quomodo si ad rationem reddendam non sufficimus, euadamus. Neque enim vult mortem peccatoris, sed consilium, hortatur ac monet etiam, quo conuertatur & viuatur.

Et cum cœpisset rationem ponere, oblati sunt ei vnus qui debebat decem milliata talentorum.

Quotidie rationem ponit cum seruis suis Dominus, illos excitando, illis inspirando, ipsorum delicta & defectus eis ostendendo, & ad emendationem inuitando. Cœpit rationem ponere, quia expergefecit in peccatis dormientes, vt ipsi quoque de suis peccatis penitentes cogitarent, & quomodo ea emendarent, quomodo ve debita soluerent, meditarētur. Potest enim similis esse loquutio, quomodo in Ioanne de Spiritu sancto dicitur. *Ille arguit mundum de peccato.* Et: *Ille testimonium perhibebit de me.* Quod ita recte intelligitur: Ille Spiritus sanctus venturus in vos arguet per vos, id est, faciet vos arguere mundum de peccato. Et, ille testimonium perhibebit de me, quia vos testimonium perhibere faciet confortans vos, & metum auferens, dansque vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere omnes aduersarij vestri. Hoc, inquam, modo potest intelligi hic quoque, quod rex, id est, Deus, siue Christus cœpit rationem ponere, quia fecit seruos suos in hac vita secum rationem ponere. Semper enim Dei serui cum vita suarixantur, operaque illorum nemo magis, quam ipsi, accusant. Itaque dum rationem Dominus seu rex exigeret, oblati sunt ei vnus est debens decem milliata talentorum. Non longe, quid verba hæc singula significant, quaramus, sed hoc nobis scitu est necessarium, significari hic peccatorē grauibus, multisq; criminibus obnoxium ad rationem reddendam positum.

Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum Dominus venundari, & vxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi.

Non habuit ille præuaricator quo Dominum suum placaret, reddens debita. Sic peccatores quid præter peccata habent quibus Dei iram commouerunt, aut quando poterunt placare Dominum, nihil honorum operū habent? Erat igitur à Domino iustum, vt ipse cum vxore, & filijs, & omnibus quæ habebat, venundaretur, donec solueret. Homo peccando venundat se diabolo, quia pro delectatione breui vendit se illi in seruum: vendit quoque Dei dona, quæ à Deo accepit in illius obsequium. Item, vendit æternam beatitudinem pro inferno. Cui vendit diabolo. Non vt possessor fiat diabolus beatitudinis, sed vt ipse quod erat accepturus, amittat. Venditur autem non solum ipse peccator, sed & vxor eius, id est, concupiscentia, & filij eius, id est, opera: & omnia quæ habet naturalia & gratuita

TTTT 3 dona

Matth. 20.
Genes. 31.
Matth. 25.
Eccles. 12.

Misericordia
Christi qua-
ta.
Ezech. 18.

Ratione quo-
modo ponat
Deus quoti-
die cum ser-
uis suis.

Ioan. 16.
Ioan. 15.

Lucæ 21.

Peccator vi-
vendat se
diabolo.

T. VI
21

Peccatum
mortale qui-
bus bonis
spolietur
animam.

dona dat diabolo, subijcitque cum eisdem se illi in seruum. Qui enim in peccato est mortali constitutus, iam amisit omnia bona quæ habuit, puta amicitiam Dei, gratiam Dei, opera bona, merita, aliisque stipendia, quibus itur ad æternam vitam. Hæc itaque cum peccato mortali omnia moriuntur, & hominem relinquunt. Licet, homo si per gratiam resurrexerit, eadem quoque reuificentur atque resurgant: utpote qui olim vitam habuerunt in gratia Dei facta.

Procidens autem seruus ille, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.

Docuit hic nos Dominus, quid facere nos oporteat, cum pro peccatis nostris rationem nõ possumus reddere. Procidere enim debemus ad genua, supplices rogare, Domini longanimitatem implorare, ut patientiam habeat nobiscum, non utens seueritate iustitiæ, sed indulgentia misericordie. Quod autem promittimus omnia nos reddituros, hoc tunc facimus, quando firmamus voluntatem nostram, ut post hæc à peccatis, quibus deliquimus, contendamus abstinere, Dei præcepta, eiusque voluntatem fideliter perficere, quicquid negleximus, nouo seruore recuperare, atque omnia in pristinum (ut sic efficiamur quomodo antequam peccauimus, fuimus) restaurare.

Miserus autem dominus serui illius dimisit eum, & debitum dimisit ei.

Quid misericordia Dei clementius? quid enim benignitate dulcius? Plus quam rogatus est tribuit. Rogatur ut patientiam habeat, expectetque donec debitum reus solueret. Ipse verò non solum consensit, verum etiam totum reo debitum dimisit. Largissima enim Dei misericordia nobis non partem dimittit, partem seruat peccatorum, sed totum dimittit, & totum donat: & hoc, quo ad culpam. Quod sit tam ingens sit contritio, dilectionisq; feruor, ac de proprijs vitijs pudor, magnam partem pœnæ peccatis nostris debita, aut omnem pœnam etiam relaxat.

Egressus autem seruus ille, inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios. Et tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes. Et procidens conseruus eius rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit, sed abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum.

Redde hic à domino egressus dicitur seruus ille nequam. Mox enim a domino, ad sua est vitia conuersus. Nam erga suum conseruum, nequaquam misericordem exhibuit animum, cuiusmodi ipse in domino suo fuerat expertus: sed passione vitiosa solita, cupiditatis scilicet & crudelitatis vitium, mox ubi conseruum inuenit sibi debitorem, suffocabat eum, hoc est, vehementer illi insistit, improbeque eius angustauit animum, vrgens illum ad reddendum debitum. Fuit autem debitum quod ei debebat conseruus, tanto minus debito illo quo ipse domini fuerat debitor, quantum centum denarij minorem pecuniarum faciunt summam, quam

decem

decem milia talentorum. Quia peccare in Deum, tanto est gratius quam peccare in hominem, quanto dignior, meliorque est Deus homine. Est praeterea alia ratione peccatum in Deum grauius, maiusque quam peccatum in hominem commissum. Homo enim obligatus est Deo ad seruiendum, quandoquidem quaecumque habet, habet à Deo, estque à Deo: vnderotum quod est, & quod habet, debet Deo. Proinde quum peccat in Deum, ingratus primum efficitur Deo, subtrahens illi debitam seruitutem. Deinde etiam in hoc iniuriam ac contumeliam facit Deo, quod ea quae verat & odit Deus, diligit, imo eius voluntati ac amori etiam praefert. Vide nunc eius beneficia, quo aduertat etiam quanta sit tua erga illum ingratitude. Expende quid sit, quod fecit, quum non esses, te esse non lapidem aut lignum, sed rationalem, creaturam, hominem, Christianum, orthodoxum, non inter haereticos, Lutheranosve natum, & schismaticum. Dedit tibi vitam & alimentum, honestam educationem, instituit ad mores pios, artem quoque qua te nutrias, praebuit: dedit praeterea Filium suum, cum esses morte damnatus, pro te occidendum, dedit omnia quae saluti sunt necessaria. Postremo cum sprete redemptione illius innumeris vicibus animam tuam inferno peccatis alligasses, expectauit, non damnauit, peccantem ad poenitentiam te induxit, & vsque in praesens recidiuantem quotidie expectat. Quid huic putas benefactori debeas? Hunc si vel semel tantum offenderes, exceder debitum tuum peccata, quibus laeditur homo, quantum debitum decem milium talentorum maius est, quam centum denariorum. Quo enim beneficia maiora à Deo receperis, tanta est ingratitude quoque maior. Nequam autem ille seruus noluit misericordiam impendere conseruo suo roganti, quomodo sibi à domino impensa fuerat. Sed abiit ad exigendum debitum, vindictam & supplicium adhibens, carcerem scilicet.

Videntes autem conserui eius quae fiebant, contristati sunt valde, & venerunt & narrauerunt domino suo omnia quae facta fuerant.

Conserui illi qui haec vidisse & contristati narratur, sunt viri sancti in Ecclesia Dei, quos zelus iustitiae comedit, & iniquitatem ferre non possunt. Hi enim quomodo gaudent de virtute, de iustitia, & de quouis bono, ita pariter tristitia afficiuntur, dolentque de malo. Hi venerunt ad Dominum non corporis gressu, sed expansione affectus & cogitationum (omnium enim corda intusur Deus) ascendunt ad Deum atque quod in iustitia haec fieret, coram eo gementium. Exponuntur autem à nonnullis haec verba de Angelis Dei beatis, qui vocantur conserui nostri, iuxta illud Apocalypsis, quo illorum vnus dixit Ioanni: *Conseruus tuus sum & fratrum tuorum.* Et iuxta illud Pauli: *Omnes sunt administratores spiritus, &c.* Hi tanquam custodes nostri, omnia opera nostra considerant, nostro profectui congratulantes: & vbi nostrum aspiciunt periculum, nostrumque defectum ac vitium, ibi ad modum tristem se habent: vtpote videntes malum, quod nolent esse aut fieri, quia displicent eis peccata nostra, & nobiscum dissentiunt. Narrant autem Domino suo quae vident, non tanquam ignorati, sed vt iudicanti,

Peccatum in Deum cur grauius sit peccato in hominem commissio.

Beneficia Dei homini collata quae sunt.

Psalm. 41.

Angeli vt vocentur conserui hominum. Apocal. 9.

Hebr. 1.

T. VI
21

Tobias 12. dicanti, verba & opera nostra, quemadmodum Tobiae Angelus loquebatur: *Ego obtuli orationem tuam Domino.*

Tunc vocauit illum Dominus suus, & ait illi: Serue nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me. Nonne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum?

Malitia seru
i nequam
ex quibus
se depre
hendatur.

Vocauit seruum hunc Dominus per sententiam mortis, & ab hac vita hinc migrare iussit. Cui primum eius exprobrat malitiam & ingratitude-
nem, dicens: Serue nequam. Erat reuera seruus ille nequam, & valde ma-
lus: siquidem ex multis eius deprehenditur malitia. Primo, ex eo quod il-
lico vbi à Domino egressus est, post receptam tantam misericordiam im-
memor charitatis sibi à Domino exhibite, in conseruum suum exarsit cru-
delis. Secundo, quia non in alienum, sed in conseruum suum, hoc est, in
eiusdem domini sui (qui fuerat sibi misericors) seruum perstitit esse crude-
lis & immisericors. Tertio, cum decem milia illi fuissent donata talen-
torum, noluit ipse in centum denarijs esse clemens.

Quarto, quia conseruum non solum monebat, sed vrgebat etiam ad so-
lutionem, atque illum angustabat, quia dicitur, quod suffocabat illum.
Quinto, quia prociudentem conseruum & rogantem spreuit, nec vt audiret,
vlla est miseratione morus. Sexto, quia totum exegit debitum per carceris
tormentum. Dominus igitur ad rationem illum ponit, dicens: Serue ne-
quam, omne debitum dimisi tibi. Quasi dicere vellet: Et merito dimisi,
quoniam rogasti me. Debetur enim iuste misericordia à benignissimo op-
timoque Deo sese humilianti & oranti. Ego inquit, dimisi tibi. Tu verò nò
pari misericordia ac clementia conseruum tuum tractasti. Ego enim plus,
quam rogasti, tibi concessi. Tu nec hoc quod rogauit conseruus tuus exaudi-
re voluisti. Ego totum debitum tibi donavi. Tu, donec solueret, patienti-
am habere noluisti, nec expectasti, sed cum tormentis exegisti debitum. Ego
grande debitum dimisi tibi. Tu vel paruum ignoscere noluisti. Nonne me-
rito misereri te oportebat conserui tui, sicut & ego tui misertus sum.

Et iratus dominus eius, tradidit cum tortoribus, quoad-
usque redderet vniuersum debitum.

Iratus Dominus in immisericordem seruum, & quomodo conseruum
suum ille tractauerat, ita seueritatem quoque iustitiae in illum regyrauit.
Debita enim omnia ante dimissa, propter illius ingratitude-
nem in ipsum retraxit, quem tortoribus, id est, spiritibus malignis torquendum, quousque
omne solueret debitum, tradidit: non quod aliquando soluto debito libe-
randus sit, sed quod debitum illud sit infinitum, ac ideo nullo tempore sol-
uendum, quare poena quoque illius nullo est termino finienda. Vnde col-
ligitur, cuius debitum nunquam totum reddi aut solui potest, huius poena
nunquam finietur. Sed variat hic doctorum opinio, quomodo quod De-
us semel remiserit, replicet aut reuoluat illud per reciduum in peccatorem,
atque quod dimiserit, iterum puniat. Sed vt communiter consentiunt, dici
potest, post peccata dimissa ad peccata reditum illum per ingratitude-
m adeo

Peccata di-
missa an re-
deant.

adeo fieri grauem, vt presentium & praeteritorum poenis aequaliter mereatur puniri.

Sic & Pater meus caelestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. Marc. ii. Matth. 6.

Hic causam totius parabola, quare illam dixerit, enunciat. Eam namque ob rem vt misericordes simus in proximum, vt debita, iniurias, offensiones quae aequanimiter dimittamus, nullam vindictam appetentes, nec cogitantes, quomodo retaliemus. Satis enim ex multis locis didicimus Christo docente nullam nobis sperandam esse veniam delictorum, nisi & proximis nostris delicta remittamus. Et quod praecipuum est, vt non ore tantum remittamus aut lingua, sed opere & veritate. Propterea enim dicit grauissima quaeque a tortoribus nos passuros, si non ex cordibus nostris dimiserimus nostris fratribus in nos peccantibus. Estote igitur filij memores verbi quod Saluator vester Christus vobis dixit: Cum statis ad orandum, dimittite, si quid habetis aduersus aliquem. Quod si non dimiseritis, nec Pater vester qui in caelis est, dimittet vobis peccata vestra. Eam ob rem in oratione quam nos docuit (vt videremus quam puram quamque integram ad nos mutuatam voluit obseruari charitatem) vbi posuit: *Dimitte nobis debita nostra*, mox conditionem adiunxit: *Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*. Ac si orantes diceremus: Tantum nobis dimitte, & eo modo ignosce peccatis nostris, quomodo nos debitoribus nostris dimittimus aut ignoscimus. Vnde sequitur: Si non dimittimus, iam non veniam, sed ultionem contra nos flagitamus. Sed obijcit quis: Si semper est ignoscendum, crescent mala & exiit impunita nequitia. Dicendum, culpam esse dimittendam, seruandam ad omnes charitatem, & animi tranquillitatem: nihilominus disciplinam & iustitiam exercendam, non animo vindictae, sed zelo iustitiae, propter commune bonum, ac ne caeteri delinquendo similia perpetrare non timeant, & ne rigor perat disciplinae atque iustitiae, & mali fiant procaciores, boni vero a malis opprimantur. In huiusmodi enim similibusque alijs casibus expedit correctionem seruari atque disciplinam, quia seueritas disciplinae si condatur lenitate misericordiae, duplicem habet a Deo remunerationem. Nec sanare infirmum, corrigere peccatorem, putandum villo est modo (si tamen intentio casta & modus seruetur) spectare ad ultionem, sed ad misericordiam. Quam nobis omnibus largiatur Iesus Christus Dei filius in secula benedictus, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Quae sint quae peccatorum impetrent remissionem.

Simile est regnum caelorum homini regi qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Match. XVIII. Quam benignus, quam ad misericordiam erga nos sit pronus, quam denique ad proximos nostros Dominus nos velit obseruare charitatem, cum alijs multis locis, tamen hic vbertim nobis significat: Match. 6. quandoquidem docet nobis non aliter esse orandum, quam dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Docet quidem nos quia libenter vult ignoscere, veniam dare pro delictis, ponitque in oratione legem, quam seruantes, sciamus nos exaudiri: os esse pro peccatis nostris,

V V V V frs,